

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 243/05-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Bárányu vo veci sťažnosti K. K. a M. K., obaja bytom K., zastúpených advokátom JUDr. V. K., K., ktorou namietali porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj porušenie ich práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C 1565/91, na neverejnom zasadnutí 7. decembra 2005 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C 1565/91 **p o r u š i l** základné právo K. K. a M. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C 1565/91 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. K. K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. M. K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Košice I je povinný zaplatiť náhradu trov konania K. K. a M. K. v sume 9 825 Sk (slovom deväťtisícosemstodvadsaťpäť slovenských korún) na adresu ich právneho zástupcu advokáta JUDr. V. K. K., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Sťažnosti K. K. a M. K. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 243/05-9 z 2. septembra 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť K. K. a M. K., obaja bytom K. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. V. K., K., ktorou namietali porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj porušenie ich práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C 1565/91.

Vo svojej sťažnosti sťažovatelia uviedli, že 27. septembra 1991 podali na okresnom súde žalobu o vypratanie nehnuteľnosti. Prvé pojednávanie vo veci sa konalo po desiatich mesiacoch od podania žaloby. Nasledujúce pojednávanie sa uskutočnilo až o dvadsaťdva mesiacov od prvého pojednávania. Počas uvedenej doby malo byť vykonávané znalecké dokazovanie. V roku 1994 sa konalo ešte jedno pojednávanie vo veci. Nasledujúce pojednávanie sa uskutočnilo približne po roku - 8. júna 1995. Toto pojednávanie bolo odročené za účelom vykonania ďalšieho znaleckého dokazovania. Znalecký posudok bol okresnému súdu predložený až po roku. Ďalšie pojednávanie konané 26. septembra 1996 bolo odročené kvôli vypracovaniu kontrolného znaleckého posudku, ktorý bol predložený po polroku. Okresný súd nariadil ďalší termín pojednávania až po devätnástich mesiacoch. V roku 1999 sa vo veci uskutočnili tri pojednávania. Na poslednom z nich okresný súd žalobu zamietol. Na základe sťažovateľmi podaného odvolania však Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd pokračoval v konaní až po dvoch rokoch. V roku 2002 sa konali vo veci tri pojednávania. Sťažovatelia navrhli pripustenie zmeny žalobného petitu a opäť bolo nariadené znalecké dokazovanie. Až v roku 2005 boli opäť nariadené termíny pojednávania vo veci, ktoré však boli odročené. Do podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo vo veci právoplatne rozhodnuté.

Sťažovatelia tvrdia, že uvedené skutočnosti svedčia o zbytočných priet'ahoch v označenom konaní spôsobených okresným súdom už aj s ohľadom na zjavne neprimeranú dobu prerokovania predmetnej veci (viac ako štrnásť rokov od podania žaloby). Vzhľadom na doterajší priebeh konania je podľa ich názoru možnosť nápravy bez intervencie ústavného súdu minimálna, pretože oni aj ich právny zástupca „... už niekoľkokrát apelovali, aby súd konal riadne a bez zbytočných priet'ahov“.

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia vo svojej sťažnosti navrhli, aby ústavný súd v predmetnej veci nálezom rozhodol, že ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C 1565/91 porušené, prikázal okresnému súdu vo veci vedenej pod

sp. zn. 31 C 1565/91 konat' bez zbytočných priet'ahov, priznal im primerané finančné zadost'učinenie vo výške 300 000 Sk a zaviazal okresný súd uhradiť im aj trovy konania.

V rámci odôvodnenia požadovaného primeraného zadost'učinenia s'ťažovatelia okrem iného uviedli, že predmet konania sa po pripustení zmeny žalobného návrhu týka určenia ich vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v lukratívnej časti mesta a v dôsledku štrnásť rokov trvajúceho konania okrem pocitov právnej neistoty nemôžu zabezpečiť opravu a údržbu nehnuteľnosti a s úspechom sa domôcť plnenia zo strany žalovaného z titulu užívania predmetu sporu.

Podaním z 10. októbra 2005 právny zástupca s'ťažovateľov ústavnému súdu na základe jeho výzvy oznámil, že s'ťažovatelia netrvajú na konaní verejného ústneho pojednávania v tejto veci a súhlasia s upustením od neho.

Okresný súd sa prostredníctvom svojho predsedu na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k s'ťažnosti s'ťažovateľov podaním sp. zn. Spr. 2380/05 z 18. októbra 2005. Vo svojom vyjadrení predseda okresného súdu chronologicky popísal priebeh preskúmaného konania a v jeho závere uviedol: „Ako z prehľadu podstatných úkonov súdu za obdobie rokov 1991 až 2005 vyplýva, medzi jednotlivými úkonmi sa vyskytli aj dlhšie časové obdobia nečinnosti, ktoré boli spôsobené objektívnymi skutočnosťami; zaťaženosťou súdu a zmenami v osobe vybavujúceho sudcu.

Po skutkovej stránke je vec značne zložitá a vyžaduje si rozsiahle dokazovanie.

K predĺženiu konania prispeli aj samotní navrhovatelia, ktorí sa viackrát nezúčastnili pojednávani, zmenili petit žaloby, žiadali vypracovanie kontrolného znaleckého posudku a pod.

Vzhľadom na celkovú dĺžku konania považujem s'ťažnosť za dôvodnú.

Súčasne oznamujem Ústavnému súdu SR, že netrvám na tom, aby súd konal o s'ťažnosti na verejnom ústnom pojednávani.“

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Mestskému súdu v Košiciach (v súčasnosti okresný súd) bola 27. septembra 1991 doručená žaloba sťažovateľov o vydanie im nehnuteľnosti smerujúca proti S., so sídlom K. (ďalej len „žalovaný“).

Úpravou z 1. októbra 1991 nechal vo veci konajúci sudca vyzvať právnu zástupkyňu žalobcov, aby mu predložila obratom ešte jeden rovnopis žaloby. Splnenie uvedenej výzvy bolo okresným súdom urgované písomne na základe pokynu z 31. októbra 1991, ako aj telefonicky 5. mája 1992. Právna zástupkyňa žalobcov rovnopis žaloby zaslala v prílohe svojho podania doručeného 7. mája 1992. Následne na základe pokynu z 19. mája 1992 okresný súd zaslal výzvu žalovanému, aby sa k podanej žalobe v lehote 5 dní vyjadril. Žalovaný podaním z 27. mája 1992 požiadal okresný súd o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia v uvedenej veci „*vzhľadom na rozsah problematiky do 5. 6. 1992*“. Dňa 8. júna 1992 bolo okresnému súdu doručené stanovisko žalovaného k podanej žalobe.

Pokynom z 10. júna 1992 zákonný sudca nariadil pojednávanie v predmetnej veci na 9. júl 1992. Pojednávanie konané 9. júla 1992 bolo uznesením odročené za účelom vykonania ďalšieho dokazovania v predmetnej veci. Žalovaný listom z 30. júla 1992 (doručeným 6. augusta 1992) okresnému súdu oznámil, že predloží listiny požadované od neho na poslednom pojednávaní až po ich zaslaní príslušnými archívmi.

Vo veci konajúci sudca pokynom z 23. marca 1993 nariadil vykonať viacero procesných úkonov súvisiacich so zabezpečením podkladov pre rozhodnutie v uvedenej veci.

Dňa 31. marca 1993 bol z archívu Okresného súdu Košice - okolie vyžiadaný spis sp. zn. 2 T 16/52. Okresnému súdu bola 20. apríla 1993 doručená odpoveď Obvodného úradu životného prostredia K. (ďalej len „OÚ ŽP K.“) na jeho výzvu. Žalovaný podaním doručeným 15. apríla 1993 okresnému súdu oznámil, že napriek jeho výzvam od predchádzajúceho užívateľa spornej nehnuteľnosti dosiaľ nedostal žiadne kolaudačné rozhodnutia (užívacie povolenia). Úpravou zo 4. mája 1993 dal zákonný sudca pokyn na zaslanie výzvy žalovanému, aby vykonal „*potrebné opatrenia*“ na zabezpečenie listinných dôkazov, ktoré mal následne zaslať OÚ ŽP K. na zaujatie odborného stanoviska. Právna zástupkyňa žalobcov v prílohe svojho listu z 3. mája 1993 doručila okresnému súdu doklady vyžiadané výzvou z 23. marca 1993.

Podaním doručeným 14. mája 1993 žalobcovia svoju žalobu doplnili. Žalovaný okresnému súdu podaním z 20. mája 1993 oznámil, že požiadal o predloženie listinných dôkazov týkajúcich sa spornej nehnuteľnosti Š. v B., avšak dosiaľ napriek urgenciám od neho nedostal odpoveď. Súčasne mu oznámil, že v prípade, ak mu ani na základe jeho poslednej výzvy predmetné listiny nebudú zaslané, predloží súdu znalecký posudok o súčasnom stavebno-technickom charaktere stavby a navrhne vypočúť viacerých svedkov.

Okresný súd na základe pokynov zákonného sudcu z 27. júla 1993, ako aj 7. septembra 1993 urgoval u žalovaného splnenie jeho výzvy zo 4. mája 1993 (v poslednej výzve pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty). Podaním z 11. októbra 1993 (doručeným 13. októbra 1993) žalovaný okresnému súdu oznámil, že vyžiadané listiny predloží OÚ ŽP K. po ich zaslaní Š. K.

Okresný súd uznesením č. k. 31 C 1565/91-27 z 25. októbra 1993 ustanovil v predmetnej veci znalca z odboru stavebníctva (Ing. M. B.), aby vypracoval v lehote 30 dní znalecký posudok, v ktorom posúdi, či predmetná nehnuteľnosť zásadnou prestavbou stratila svoj pôvodný stavebno-technický charakter, a účastníkom konania súd uložil povinnosť zaplatiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania.

Žalobcovia preddavok na trovy znaleckého dokazovania zaplatili 10. novembra 1993 a žalovaný 30. novembra 1993. Spis bol následne zaslaný ustanovenému znalcovi. Na základe pokynu z 19. januára 1994 okresný súd urgoval zaslanie znaleckého posudku v predmetnej veci. Znalecký posudok č. 40682/94-9/94 z 3. februára 1994 mu bol doručený 4. februára 1994. Na základe pokynu z 9. marca 1994 bol uvedený znalecký posudok spolu s uznesením o odmene znalca doručený účastníkom konania, ktorým bola súčasne uložená lehota 5 dní, aby sa k posudku vyjadrili. Žalobcovia túto povinnosť splnili podaním doručeným okresnému súdu 21. marca 1994.

Zákonný sudca pokynom z 25. apríla 1994 nariadil v uvedenej veci na 26. máj 1994 pojednávanie. Podaním z 19. mája 1994 žalovaný okresnému súdu oznámil, že sa so závermi znaleckého posudku z 3. februára 1994 stotožňuje.

Okresný súd pojednávanie po vypočutí právnej zástupkyne žalobcov i žalovaného uznesením odročil na 16. jún 1994 za účelom vykonania ďalšieho dokazovania v uvedenej veci. Pojednávanie uskutočnené 16. júna 1994 bolo po vypočutí znalkyne a svedka J. K. uznesením odročené na neurčito za účelom vykonania ohliadky na mieste samom 23. júna 1994. Okresný súd v rámci ohliadky na mieste samom (ako vyplýva zo spísanej zápisnice) vypočul viacerých svedkov (J. K., A. Ď., V. R., V. F., Dr. O. H.). Listom zo 7. júla 1994 bol žalovaný okresným súdom opätovne vyzvaný na označenie a zaslanie konkrétnych listinných dôkazov o vykonaní stavebných úprav na uvedenej nehnuteľnosti. Zaslanie odpovede na uvedenú výzvu bolo urgované na základe pokynov zákonného sudcu z 26. júla 1994, 12. septembra 1994 a 29. septembra 1994 (posledné dve výzvy boli zasielané už s hrozbou uloženia poriadkovej pokuty).

Znalkyňa Ing. M. B. v prílohe svojho listu z 13. februára 1995 zaslala okresnému súdu spracovaný znalecký posudok č. 44/95, v ktorom prehodnotila správnosť záverov svojho pôvodného znaleckého posudku z 3. februára 1994. Na základe pokynu zo 16. marca 1995 bol znalecký posudok č. 44/95 zaslaný účastníkom konania, ktorým bola súčasne poskytnutá 7-dňová lehota na zaslanie písomného stanoviska k nemu. Žalobcovia sa k nemu vyjadrili v podaní doručenom okresnému súdu 3. apríla 1995.

Okresný súd následne zaslal 11. apríla 1994 OÚ ŽP K. predložené znalecké posudky a súčasne ho opätovne požiadal o zaujatie odborného stanoviska v lehote 15 dní k otázke, či stavba zásadnou prestavbou stratila svoj stavebno-technický charakter. Odpoveď OÚ ŽP K. mu bola doručená 26. apríla 1995.

Pojednávanie konané 8. júna 1995 (nariadené pokynom z 23. mája 1995) bolo po vypočutí právnej zástupkyne sťažovateľov a žalovaného odročené na neurčito. Podaním zo 7. júna 1995 sa sťažovatelia prostredníctvom svojej právnej zástupkyne vyjadrili k veci samej. Uznesením č. k. 31 C 1565/91-88 z 20. júla 1995 okresný súd ustanovil súdneho znalca z odboru stavebníctva Ing. C. K. za účelom posúdenia správnosti záverov znaleckého posudku Ing. M. B. Znalec mal posudok predložiť v lehote 30 dní a účastníci konania boli súčasne zaviazaní na zloženie preddavkov na trovy dokazovania. Okresný súd na základe pokynu zákonného sudcu z 5. júna 1996 urgoval zaslanie znaleckého posudku znalcom. Ustanovený znalec v prílohe svojho listu z 1. júla 1996 (doručeného 2. júla 1996) okresnému súdu predložil vypracovaný znalecký posudok č. 028/1996 spolu s vyúčtovaním a spisovým materiálom vo veci, ktorý mu bol doručený 25. októbra 1995 (na základe pokynu z 5. októbra 1995). Na základe pokynu z 15. júla 1996 bol znalecký posudok z 30. júna 1996 zaslaný účastníkom konania, aby sa k nemu v lehote 7 dní vyjadrili, a sťažovatelia boli súčasne vyzvaní na zaplatenie trov znaleckého dokazovania.

Sťažovatelia v podaní doručenom 24. júla 1996 okresnému súdu oznámili, že so závermi znaleckého posudku z 30. júna 1996 nesúhlasia.

Pokynom z 15. augusta 1996 vo veci konajúci sudca nariadil na 12. september 1996 pojednávanie, nechal naň predvolať účastníkov konania vrátane právneho zástupcu žalobcov a znalca. Právnomu zástupcovi sťažovateľov, znalcovi i žalovanému bolo súčasne doručené aj uznesenie o odmene znalca z 15. augusta 1996, ktoré nadobudlo právoplatnosť 13. septembra 1996.

Pojednávanie konané 12. septembra 1996 bolo okresným súdom odročené na 26. september 1996. Podaním z 28. augusta 1996 sťažovateľa prostredníctvom svojho právneho zástupcu svoje podanie doplnili.

Pojednávanie uskutočnené 26. septembra 1996 okresný súd odročil na neurčito a súčasne nariadil znalecké dokazovanie za účelom zistenia správnosti záverov znaleckého posudku Ing. F. M. (uznesením č. k. 31 C 1565/91-111 z 2. októbra 1996, podľa ktorého mal znalec predložiť znalecký posudok v lehote 30 dní). Sťažovateľom súčasne uložil povinnosť zložiť preddavok na trovy dokazovania. Okresný súd spis na základe pokynu zákonného sudcu z 23. októbra 1996 doručil ustanovenému znalcovi. Znalecký posudok č. 030/1997 bol znalcom Ing. J. F. predložený v prílohe listu z 24. februára 1997. Okresný súd uznesením č. k. 31 C 1565/91-124 z 2. septembra 1997 priznal znalcovi odmenu za vypracovaný znalecký posudok. V uvedený deň bol daný aj pokyn na doručenie uvedeného znaleckého posudku účastníkom konania, aby sa k nemu v lehote 10 dní vyjadrili.

Pokynom z 12. mája 1998 vo veci konajúci sudca nariadil na 28. máj 1998 pojednávanie. Žalovaný podaním doručeným 22. mája 1998 požiadal o odročenie pojednávania po 29. júni 1998. Pojednávanie konané 26. mája 1998 bolo uznesením odročené na neurčito a právnenému zástupcovi sťažovateľov bolo súčasne uložené, aby v lehote 10 dní podal písomné stanovisko. Túto povinnosť právny zástupca splnil podaním doručeným 19. júna 1998. Dňa 27. júla 1998 zákonný sudca v uvedenej veci nariadil pojednávanie na 3. september 1998.

Pojednávanie konané 3. septembra 1998 bolo okresným súdom odročené na neurčito za účelom doplnenia znaleckého dokazovania. Uznesením č. k. 31 C 1565/91-146 z 3. septembra 1998 vo veci konajúci sudca nariadil znalecké dokazovanie znalcom Ing. J. F. ktorého úlohou bolo v lehote 30 dní od doručenia uznesenia vypracovať doplnok k znaleckému posudku č. 030/97. Podaním doručeným 24. novembra 1998 ustanovený znalec požiadal okresný súd o upresnenie nehnuteľností, ktoré má ohodnotiť. Okresný súd mu na túto výzvu odpovedal podaním z 25. januára 1999. Dodatok k znaleckému posudku

č. 030/1997 bol znalcom odovzdaný v prílohe podania doručeného okresnému súdu 15. marca 1999 a následne bol doručený účastníkom konania spolu s výzvou, aby sa k nemu v lehote 10 dní vyjadrili. Uznesením č. k. 31 C 1565/91-154 z 22. apríla 1999 okresný súd určil znalcovi Ing. J. F. odmenu.

Vo veci konajúci sudca pokynom z 21. apríla 1999 nariadil na 3. jún 1999 pojednávanie v uvedenej veci. Podaním doručeným 1. júna 1999 právny zástupca sťažovateľov ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní z dôvodu „*neodkladnej služobnej cesty mimo K.*“ a požiadal o jeho odročenie. Pojednávanie konané 3. júna 1997 okresný súd následne pre neprítomnosť právneho zástupcu sťažovateľov odročil na 8. júl 1999. Žalovaný po pojednávaní predložil okresnému súdu svoje stanovisko vo veci samej z 1. júna 1999 na založenie do spisu.

Pojednávanie konané 8. júla 1999 bolo pre neprítomnosť právneho zástupcu sťažovateľov (doručenka o jeho predvolaní v spise nebola pripojená) odročené na neurčito. Vo veci konajúci sudca pokynom z 23. augusta 1999 nariadil v uvedenej veci pojednávanie na 14. október 1999. Zápisnica o tomto pojednávaní sa však v spisovom materiáli nenachádzala.

Na pojednávaní uskutočnenom 11. novembra 1999 (nariadené pokynom z 25. októbra 1999) okresný súd vyhlásil rozsudok v uvedenej veci č. k. 31 C 1565/91-175, ktorým žalobu sťažovateľov zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal trovy konania. Sťažovatelia podali 3. februára 2000 proti tomuto rozsudku odvolanie. Dňa 29. februára 2000 vo veci konajúci sudca dal úpravou pokyn na zaslanie odvolania žalovanému na vyjadrenie v lehote 10 dní. Právny zástupca sťažovateľov podaním z 13. marca 2000 doplnil dôvody odvolania na základe výzvy okresného súdu z 29. februára 2000. Žalovaný sa k podanému odvolaniu vyjadril podaním doručeným 22. marca 2000, ktoré bolo následne doručené žalovanému na vyjadrenie. Pokynom z 30. marca 2000 zákonný sudca nechal vyhotoviť predkladaciu správu pre krajský súd. Žalovaný sa k podanému odvolaniu vyjadril listom z 11. mája 2000.

Krajskému súdu bol spisový materiál v uvedenej veci doručený 16. mája 2000. Vo veci konajúci sudca pokynom z 25. septembra 2000 nariadil pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 24. októbra 2000 a bolo krajským súdom odročené na neurčito za účelom zadováženia viacerých spisových materiálov. Uznesením č. k. 13 Co 185/00-201 z 29. decembra 2000 krajský súd rozsudok okresného súdu z 11. novembra 1999 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Okresnému súdu bol spisový materiál v uvedenej veci vrátený 14. februára 2001 a pokynom z toho istého dňa nechal zákonný sudca doručiť uznesenie krajského súdu z 29. decembra 2000 účastníkom konania.

Výzvou z 13. marca 2001 okresný súd požiadal žalovaného, aby mu predložil doklady v zmysle uznesenia krajského súdu z 29. decembra 2000 v lehote 15 dní. Podaním doručeným 26. apríla 2001 žalovaný požiadal okresný súd o predĺženie lehoty na splnenie výzvy až do 2. mája 2001. Podaním doručeným 2. mája 2001 žalovaný okresnému súdu doručil svoju odpoveď na jeho výzvu, ktorá bola na základe úpravy z 10. mája 2001 doručovaná právneho zástupcovi sťažovateľov, aby sa k nej v lehote 10 dní vyjadril. Stanovisko právneho zástupcu sťažovateľov k podaniu žalovaného bolo okresnému súdu doručené 2. júla 2001 a následne zaslané žalovanému, aby sa k nemu v lehote 10 dní vyjadril. Žalovaný okresnému súdu listom doručeným 22. augusta 2001 oznámil, že sa k zaslanému podaniu vyjadrí do 15. septembra 2001.

Stanovisko žalovaného z 10. septembra 2001 bolo okresnému súdu doručené až 3. októbra 2001 a na základe úpravy zo 14. novembra 2001 bolo zaslané na vyjadrenie právneho zástupcovi sťažovateľov. Zákonný sudca pokynom z 11. februára 2002 nariadil pojednávanie na 14. marec 2002. Právny zástupca sťažovateľov svoje písomné stanovisko v predmetnej veci predložil až na pojednávaní 14. marca 2002, ktoré bolo odročené na 18. apríl 2002. Žalovaný 16. apríla 2002 doručil svoje vyjadrenie k stanovisku sťažovateľov predloženému ich právnym zástupcom na pojednávaní. Pojednávanie konané 18. apríla 2002 bolo po vypočutí účastníkov konania uznesením okresného súdu odročené na neurčito

za účelom vykonania ďalšieho dokazovania. Úpravou z 8. júla 2002 vo veci konajúci sudca nariadil pojednávanie na 12. september 2002.

Právny zástupca sťažovateľov podaním z 9. septembra 2002 ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní z dôvodu čerpania dovolenky mimo Slovenskej republiky a zároveň požiadal o odročenie pojednávania po 25. septembri 2002. Pojednávanie konané 12. septembra 2002 bolo preto z dôvodu neúčasti právneho zástupcu sťažovateľov odročené na 17. október 2002.

Podaním doručeným 14. októbra 2002 sa sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyjadrili k veci samej a súčasne v ňom upresnili petit svojho návrhu. Žalovaný podaním doručeným okresnému súdu 15. októbra 2002 zaslal okresnému súdu svoje stanovisko k „*prejavom zástupcu navrhovateľov (sťažovateľov)*“ z 18. apríla 2002.

Okresný súd pojednávanie konané 17. októbra 2002 uznesením odročil na 31. október 2002. Dňa 28. októbra 2002 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného k podaniu sťažovateľov zo 14. októbra 2002. Na pojednávaní 31. októbra 2002 okresný súd pripustil zmenu petitu v zmysle návrhu sťažovateľov zo 14. októbra 2002 a uznesením pojednávanie odročil na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania z odboru zememeračstvo a účastníkom konania súčasne uložil povinnosť zložiť preddavok na trovy tohto úkonu.

Podaním zo 7. novembra 2002 právny zástupca sťažovateľov požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Úpravou z 26. novembra 2002 nechal zákonný sudca zaslať sťažovateľom tlačivo na preukázanie ich osobných a majetkových pomerov. Predmetné tlačivá boli okresnému súdu 15. januára 2003 vrátené. Uznesením č. k. 31 C 1565/91-250 z 24. februára 2003 okresný súd priznal sťažovateľom oslobodenie od súdnych poplatkov.

Uznesením č. k. 31 C 1565/91-251 z 24. februára 2003 bolo okresným súdom nariadené znalecké dokazovanie znalcom z odboru zememeračstvo Ing. M. H. Zákonný sudca úpravou z 13. mája 2003 nechal urgovať podanie znaleckého posudku znalcom.

Okresný súd zaslal spis v tejto veci v prílohe listu z 10. júna 2003 znalcovi (doručenka k listu nebola pripojená). Zákonný sudca nechal pokynom z 8. októbra 2003 urgovať predloženie znaleckého posudku znalcom pod hrozbou uloženia mu poriadkových opatrení podľa § 53 Občianskeho súdneho poriadku. Podľa úradného záznamu spísaného 2. februára 2004 sa na okresný súd dostavil znalec za účelom odovzdania spisového materiálu v uvedenej veci, pretože na základe uznesenia z 24. februára 2003 sa podľa neho nedal znalecký posudok zhotoviť. Okresný súd uznesením č. k. 31 C 1565/91-259 z 28. marca 2004 opravil svoje uznesenie z 24. februára 2003 podľa pripomienok znalca. Znalecký posudok bol okresnému súdu doručený 20. júla 2004.

Pokynom z 30. júla 2004 nechal zákonný sudca doručiť znalecký posudok č. 6/2004 z 23. júna 2004 účastníkom konania spolu s geometrickým plánom i vyúčtovaním znalečného, aby sa k nim v lehote 20 dní vyjadrili. Sťažovatelia sa k znaleckému posudku z 23. júna 2004 vyjadrili podaním z 8. októbra 2004, v ktorom navrhli jeho doplnenie. Podaním doručeným okresnému súdu 20. októbra 2004 žalovaný oznámil, že svoje vyjadrenie súdu doručí v lehote do 31. októbra 2004. Vyjadrenie žalovaného bolo okresnému súdu doručené 2. novembra 2004. Uznesením č. k. 31 C 1565/91-335 z 25. októbra 2004 okresný súd priznal znalcovi za vypracovanie znaleckého posudku č. 6/2004 odmenu.

Pojednávanie konané 17. februára 2005 (nariadené pokynom z 2. decembra 2004) bolo z dôvodu práceneschopnosti predsedníčky senátu uznesením odročené na 10. marec 2005.

Na základe pokynu z 18. februára 2005 okresný súd zaslal znalcovi vyjadrenia účastníkov konania k podanému znaleckému posudku č. 6/2004 a súčasne ho vyzval, aby sa zúčastnil pojednávania 10. marca 2005.

Podľa úradného záznamu spísaného 8. marca 2005 bolo telefonicky účastníkom konania i znalcovi oznámené odročenie pojednávania na 19. apríl 2005 z dôvodu čerpania dovolenky predsedníčkou senátu.

Žalovaný listom doručeným 15. apríla 2005 požiadal o odročenie pojednávania v uvedenej veci. Pokynom z 15. apríla 2005 nechal vo veci konajúci sudca odročiť pojednávanie na neurčito a túto skutočnosť oznámiť účastníkom konania.

Pojednávanie konané okresným súdom 12. júla 2005 (nariadené pokynom zo 7. júna 2005) bolo po vypočutí účastníkov konania, ako aj právneho zástupcu sťažovateľov uznesením odročené na 13. október 2005 za účelom označenia dôkazných prostriedkov účastníkmi konania, ktoré žiadajú, aby súd vykonal, prípadne obstaral.

Sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním doručeným 27. júla 2005 okresnému súdu navrhli, aby v konaní vypočul znalca Ing. M. H. z dôvodu odstránenia rozporov v ním vypracovanom znaleckom posudku. Žalovaný podaním z 15. augusta 2005 (doručeným 17. augusta 2005) požiadal o doplnenie dokazovania v uvedenej veci predložením originálu tzv. nájomnej zmluvy z roku 1953 sťažovateľmi v lehote do 9. septembra 2005. Na základe úpravy zo 7. októbra 2005 bol okresným súdom znalcovi zaslaný telegram, ktorým bol predvolaný na pojednávanie nariadené na 13. október 2005.

Pojednávanie konané 13. októbra 2005 okresný súd po vypočutí účastníkov konania i znalca odročil na 22. november 2005 za účelom vyhodnotenia výsledkov dokazovania prednesených znalcom na pojednávaní.

Žalobcovia prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním z 12. októbra 2005 upresnili petit svojho návrhu.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia

štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom bola pôvodne žaloba o vydanie nehnuteľnosti podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov (ktorej petit však bol v priebehu konania na návrh sťažovateľov zmenený na žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti spojenú s návrhom na vypratanie nehnuteľnosti). Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľov a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej zložitosti veci. Keďže zistenie skutkového stavu v uvedenej veci si už dosiaľ vyžiadalo uskutočnenie rozsiahleho dokazovania (zabezpečením listinných dôkazov a viacerých znaleckých posudkov, vypočutím viacerých svedkov, vykonaním ohliadky nehnuteľnosti a pod.), podľa ústavného súdu možno v tomto prípade hovoriť o skutkovej zložitosti veci, ktorá spôsobuje predĺženie konania v tejto veci. Avšak samotná skutková zložitosť veci vzhľadom na dĺžku tohto konania, jeho doterajší priebeh a dosiahnuté výsledky neodôvodňuje takmer štrnásťročné trvanie konania v uvedenej veci.

B) Pri hodnotení správania sťažovateľov ako účastníkov konania ústavný súd zistil, že správanie sťažovateľov prispelo k predĺženiu preskúmaného konania pred okresným

súdom najmä tým, že ich právny zástupca reagoval na výzvu okresného súdu doručení mu 8. októbra 1991 až po dvoch písomných a jednej telefonickú urgencii zo strany okresného súdu 7. mája 1992 (t. j. takmer po siedmich mesiacoch), a tiež tým, že ich právny zástupca dvakrát počas tohto konania požiadal o odročenie nariadeného pojednávania (podaním z 1. júna 1999, podaním z 9. septembra 2002).

Sťažovatelia v rámci uvedeného konania taktiež využili svoje procesné práva, keď v priebehu konania podali odvolanie proti rozsudku z 11. novembra 1999, o ktorom následne rozhodoval krajský súd (konanie pred krajským súdom trvalo takmer deväť mesiacov), ako aj žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov (na rozhodnutie o nej okresný súd potreboval viac ako tri mesiace). V dôsledku uplatnenia týchto práv sťažovateľmi došlo k predĺženiu konania v tejto veci na okresnom súde, čo však v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu nemožno započítať na ich ťarchu (mutatis mutandis III. ÚS 192/02, III. ÚS 82/05).

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

V rámci svojej judikatúry už ústavný súd vyslovil, že napriek tomu, že jurisdikcia ústavného súdu („rationae temporis“) sa vzťahuje na obdobie po 15. februári 1993, v rámci posúdenia základnej otázky – či sa vec sťažovateľov prerokovala na okresnom súde v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy bez zbytočných priet'ahov – treba prihliadnuť aj na deň začatia konania na okresnom súde a dobu, ktorá v konaní uplynula do 15. februára 1993 (III. ÚS 18/00, III. ÚS 113/03). Ústavný súd preto pri svojom rozhodovaní v súlade so spomínanou judikatúrou prihliadol aj na skutočnosť, že do založenia jurisdikcie ústavného súdu 15. februára 2003 predmetné konanie trvalo viac ako štrnásť mesiacov (návrh bol sťažovateľmi podaný na okresnom súde 27. novembra 1991).

V rámci preskúmaného konania boli ústavným súdom zistené dlhé obdobia nečinnosti v postupe okresného súdu, ktoré mali výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Prvé z období nečinnosti okresného súdu začalo 20. júla 1995, keď okresný súd uznesením

ustanovil znalca a nariadil znalecké dokazovanie, a trvalo viac ako desať mesiacov, t. j. do 5. júna 1996, keď bola okresným súdom zaslaná urgencia ohľadne podania znaleckého posudku. Ústavný súd na ťarchu okresného súdu započítal aj ďalšie štrnásťmesačné obdobie nečinnosti okresného súdu zistené v období od 24. februára 1997 (doručenie znaleckého posudku č. 030/1997 okresnému súdu) do 12. mája 1998 (nariadenie pojednávania zákonným sudcom), v rámci ktorého okresný súd okrem priznania odmeny znalcovi nevykonal žiadny procesný úkon smerujúci k vydaniu meritórneho rozhodnutia v uvedenej veci. Nečinnosť okresného súdu vo vyššie označených obdobiach bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočné pried'ahy v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Za neefektívnu možno podľa názoru ústavného súdu označiť aj činnosť okresného súdu po vydaní uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania z 24. februára 2003, podľa ktorého mal byť znalecký posudok v uvedenej veci podaný v lehote 30 dní, avšak k jeho doručeniu okresnému súdu došlo napokon až 20. júla 2004 t. j. po viac ako šesťnástich mesiacoch. Z uvedeného obdobia ústavný súd preto na ťarchu okresného súdu započítal obdobie trinástich mesiacov.

Vzhľadom na stav konania prezentovaný urobenými procesnými úkonmi vo veci, dĺžku konania vo veci, ako aj doterajšiu judikatúru ústavného súdu, v ktorej vyslovil, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným pried'ahom v konaní (III. ÚS 14/00), argumenty predsedu okresného súdu súvisiace s personálnymi problémami ústavný súd neakceptoval.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvá už viac ako trinásť rokov. Z uvedenej doby dochádzalo počas obdobia štyridsiaticich mesiacov (t. j. troch rokov a jedného mesiaca) v dôsledku nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu k zbytočným pried'ahom v predmetnom konaní.

S ohľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako ani za primeranú vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľov boli porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nesprávnym postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

3. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 300 000 Sk, pretože predmet konania sa po pripustení zmeny žalobného návrhu týka určenia ich vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v lukratívnej časti mesta a v dôsledku štrnásť rokov trvajúceho konania okrem pocitov právnej neistoty nemôžu zabezpečiť opravu a údržbu nehnuteľnosti a s úspechom sa domôcť plnenia zo strany žalovaného z titulu užívania predmetu sporu.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať každému zo sťažovateľov sumu 60 000 Sk (spolu vo výške 120 000 Sk). Táto suma zohľadňuje celkovú dĺžku predmetného konania (viac ako trinásť rokov) s prihliadnutím na predmet konania okresného súdu, dĺžku zbytočných prietahov v tomto konaní, ako aj neefektívnu činnosť okresného súdu v uvedenom konaní.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému nároku na primerané finančné zadosťučinenie v návrhu sťažovateľov nevyhovel.

4. Sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadali priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 18 564 Sk, ktoré bližšie nešpecifikovali, na účet ich právneho zástupcu (vo svojich podaniach však číslo účtu neuviedli) do 15 dní od právoplatnosti nález.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1, § 11, § 13 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovatelia namietajú, v zásade nie je oceneľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2005 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 501 Sk (za spoločný úkon vykonávaný pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 20 %, t. j. na 2 001 Sk) a hodnota režijného paušálu 150 Sk.

Na základe vyššie uvedeného možno náhradu trov konania sťažovateľov vyčísliť ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné podanie na súd) vykonané v roku 2005 pre dve osoby vrátane režijného paušálu ($4 \times 2\,001 \text{ Sk} + 2 \times 150 \text{ Sk} = 8\,304 \text{ Sk}$) a DPH vo výške 1 521 Sk ($19 \% \times 8\,004 \text{ Sk}$) spolu vo výške 9 825 Sk. Náhrada trov konania v predmetnej veci vypočítaná podľa platnej právnej úpravy spolu predstavuje 9 825 Sk.

Ústavný súd preto sťažovateľom priznal náhradu trov konania vo výške 9 825 Sk a vo zvyšnej časti uplatnenému nároku na priznanie náhrady trov konania nevyhovel.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2005